

Gozd pa zaradi tega posebno dobrodejno vpliva, ker v gozdnih krajih ne gre le rajši dež, temveč gre veliko enakomerneje. Ploh in nalivov ni, kateri v drugih krajih napravijo toliko škode. Za to se ne more dovolj priporočati, da je treba varovati gozde. Gozd brani tudi okolično prevelike suše.

V sredi prejšnjega stoletja je v Gorenjem Egiptu precej pogostem dež šel, ko so pa Arabci posekali drevesa ob Nilu, so se travniki posušili. V Aleksandriji pa sedaj dežuje na leto po 40 dnij, ko je Mehmed Ali dal zasačiti pavolna drevesa, poprej niso imeli dežja skoro nikoli. Libanon je bil znan po svojih velicah cedrah. Sedaj je pa tako suho, da ni moč več novih nasaditi, ko so prejšnje iztrebili.

(Dalje sledi.)

Kmetijske raznoterosti.

Akacija kot krmska rastlina. Znano je, da ima akacija jako tečno listje, katero živina jako rada je. To listje je bolj redilno in ložje prebavljivo nego detelja. Ker to drevo ne zahteva dobre zemlje, se priporoča z akacijami zasačiti suha, peščena rebra in druge suhe kraje, kjer druga drevesa že ne marajo rasti.

Drevesne rane po toči. Veje, katere je toča polomila, le odreži. Luba pa ne obrezuj, ker z obrezovanjem bi rano le še povečal. Take rane s čim namaži, pa se bodo zarasle. Takim drevesom je poleg tega treba dobro gnojiti.

Poučni in zabavni del.

Delovanje možkih podružnic družbe sv. Cirila in Metoda sosebnost v preteklem l. 1893.

Lepa je slovenska zemlja; divne pokrajine se raz prostirajo od bregov bistre Soče tja do vinorodnih goric na zelenem Štirnem. Bogate so slovenske dežele; v zemskem osrčju hranijo zaklade in se razprostirajo do adrijanskega morja. Slavna je slovenska domovina; naši pradedje so odbijali napade krutih Turkov in so varovali evropske narode, da so se mirno razvijali in napredovali v omiki. Teda — mnogo lepih krajev ob Soči in Dravi je skoro potujčenih; naša zemlja, naša obrt bogatí tujca, in da bi si utrdil, kar si je po krivici prisvojil, lotil se je naše dece, upa in nade prihodnosti, in jo hoče z dvojnimi, dobro uravnanim in bogatim društvom iztrgati slovenski materi, vzeti jej milo materinščino in ž njo vred sv. vero. Krvaveti mora srce pravemu rodoljubi, premišljajočemu vse to. In kateri rodoljub bi o tem ne razmišljeval, koga bi to ne bolelo? Da, razmišljevali so rodoljubi o tem in ustanovili — družbo sv. Cirila in Metoda, — da bi vsaj nekoliko zaježila tuji naval. Pod pokroviteljstvom sv. bratov naj bi požrtvovalni rodoljubi vzdrževali v obmejnih krajih šole kot zavetišča potujčevanju izpostavljenih dece.

V družbi sv. Cirila in Metoda združeni rodoljubi vrše že deveto leto to domovinsko dolžnost. Blizu 130 hčerk — možkih in ženskih podružnic — pomaga materi, glavni družbi, vzgajati zapuščeno slovensko deco. Ženske podružnice so mlajše, a vrlo tekmujejo z možkimi, ki so starejše in številnejše. Vsaka izmej

njih je bila zasnovana z velikim naudušenjem. Zanimalo pa bo vse rodoljube, kako možke podružnice napredujejo, in vsakega domorodca gotovo mika zvedeti, kako bi lahko še bolj vspešno delovale.

Bela Ljubljana je naravno središče slovenskim pokrajinam; v Ljubljano z zaupanjem gledajo tudi obmejni Slovenci, ki so v skrbeh za svojo deco. Ljubljana mora torej največ naudušenja imeti za vsako narodno stvar. Družba sv. Cirila in Metoda ima tri možke podružnice v stolnem mestu. Vse tri so živahno delavne. Šentpeterska (prvomestnik vč. g. župnik M. Malenšek) prireja zanimiva zborovanja in shode, kjer nabere mnogo novcev za družbine namene; „Prva ljubljanska“ (prvomestnik g. notar I. Gogola) podpira z bogatimi prispevki glavno družbo, ker pobira odkupnino od novoletnih voščil v korist družbi pri udih, zbira Ciril-Metodijski dar, i. t. d.; živahno deluje zlasti zadnji čas Št. jakobsko-trnovska (prvomestnik dr. Fr. Papež) in vrlo tekmuje s svojima sestrama. Vrlo dobro vspeva tudi podružnica v Šiški pod prvomestništvom g. J. Matjana. Sicer je na Kranjskem najbolj delavna litijska podružnica (prvomestnik vč. g. Jernej Zupančič), ki je središče duševnega gibanja v prijaznem tamošnjem trgu in glede prispevkov sorazmerno nadkriljuje vse druge. Z bogatimi prispevki se nadalje ponašajo neutrudno delavne podružnice: Idrijska (prvomestnik g. učitelj A. Novak), kameniška (prvomestnik g. mestni župan J. Močnik); kranjska (prvomestnik g. veletržec V. Majdič); loško-potoška (prvomestnik vč. g. župn. uprav. A. Morè); novomeška (prvomestnik g. tiskar J. Krajec); pivška (prvomestnik vč. g. kurat J. Zupan); poljanska (prvomestnik vč. g. župnik J. Ramôveš); postojinska (prvomestnik g. nadžupan M. Vičič); staro-tržka (prvomestnik g. trgovec Fr. Peče); zatičiško-višnjegorska (prvomestnik vč. g. župnik Jakob Razpotnik) i. t. d., ki so nam marsikatero leto doposlale nad 100 gold. letnine. Vedno jednako živahno delavne so nadalje podružnice: Brdska (prvomestnik vč. g. župnik I. Vrhovnik); cerkljanska na Gorenjskem (prvomestnik g. nadučitelj A. Vavken); črnomeljska (prvomestnik g. učitelj Fr. Šetina); kostanjeviška (prvomestnik g. notar A. Hudovernik); krška (prvomestnik g. dr. J. Mencinger); metliška (prvomestnik preč. g. dekan A. Aleš); mokronoška (prvomestnik vč. g. župnik J. Vigrant); radovljiška (prvomestnik g. nadučitelj And. Gerčar); premska (prvomestnik vč. g. župnik N. Križaj); ribniška; selška na Gorenjskem (prvomestnik g. Fr. Šlibar); senožeška (prvomestnik vč. g. župnik I. Okorn); škofje-loška (prvomestnik g. B. Mohar); trnovska (prvomestnik preč. g. dekan J. Vesel); vipavska (prvomestnik preč. g. dekan M. Erjavec); vrhniška; zagorska (prvomestnik g. veleposestnik M. Medved); železniška (prvomestnik vč. g. župnik J. Mrak); žužemberška (prvomestnik g. sodnik Štucelj) i. t. d. — Mnoge podružnice so postale pokroviteljice kot kranjska, loško-potoška, pivška, šišenska, i. t. d., druge so vpisale domače župnije kot pokroviteljice, n. pr. podružnica v Zagorji, v Cerkljah na Gorenjskem, v Višnji gori i. t. d. Veliko število že dosedaj navedenih podružnic kaže, da je zanimanje za družbo sv. Cirila in Metoda na Kranjskem vsesplošno. Zlasti je na Gorenjskem mnogo podružnic, tako n. pr. v radovljiškem okraju 4, namreč razven uže imenovane radovljiške so še na Bledu pod prvomestništvom preč. g. dekana J. Razboršeka, v Gorenji Dolini in jedna za Kropo-Kameno-Gorico-Dobravo pod prvomestništvom vč. g. župnika V. Aljančiča.

Tako je na Kranjskem. Kako pa delujejo podružnice na Primorskem, ki imajo vedno pred očmi lepe sadove naše družbe? Najbolj obsežen delokrog ima tržaška možka mestna podružnica pod prvomestništvom vč. g. poslanca M. Mandića. Podružnica vzorno skrbi za naše družbine zavode, za otroški vrtec pri sv. Jakobu in za peterorazrednico pri sv. Jakobu. Blizu jednega tisučaka nabere skoro vsako leto za družbine namene; tudi je prva jela zbirati Ciril-Metodijski dar. Vrla sotrudnica jej je podružnica na Greti pod prvomestništvom g. J. Piščanca, ki skrbi za otroška vrtca v Rojanu in na Greti. Prav delavna je še tretja tržaška podružnica pri sv. Ivanu v Vrdeli pod prvomestništvom g. trgovca J. M. Vatovca.

Sicer pa mora primorske podružnice k neutrudnemu, živahnemu delovanju vzpodbujevati neumorno delovanje tujega društva, ki nam hoče iz naročja iztrgati drago deco. Zato z veseljem javljamo, da naše ondotne podružnice vrlo delujejo. Poglejmo le goriško podružnico! Kako požrtvovalno deluje tu načelnništvo! Prvomestnik preč. g. dr. A. Gregorčič sam osebno nadzoruje in obiskuje naša vrtca v Pevmi in Ločniku. Ogromno posla ima ta č. prvomestnik, ker podružnica posreduje med glavnim družbinim vodstvom v Ljubljani in podgorsko občino z ozirom na vrtec v Podgori, in mej vodstvom in društvom „Sloga“ z ozirom na Slogine, po družbi sv. Cirila in Metoda podpirane zavode. G. blagajnik nabira doneske sam, osebno prosi prispevkov, rodoljubi in rodoljubkinje jih nabirajo o raznih prilikah.

Kot je vrla goriška, tako so vrle druge primorske podružnice. Imenujemo le: Ajdovsko pod prvomestništvom vč. g. župnika I. Dugolina, bolško pod prvomestništvom preč. g. dekana Fr. Ilovarja, brčko pod prvomestništvom vč. g. župnika L. Juvančiča, cerkljanska, dornberško pod prvomestništvom velč. g. župnika I. Kramarja, kanalsko pod prvomestništvom g. nadučitelja M. Zega, kobaridsko pod prvomestništvom vč. g. vikarja J. Fona, komensko pod predsedništvom vč. g. dekana A. Harmela, sežansko pod prvomestništvom g. dr. Ot. Rjybařa, šempasko pod prvomestništvom vč. g. župnika B. Grča, tolminsko pod prvomestništvom preč. g. dekana J. Kragelja, i. t. d. — Prav pohvalno moramo še omenjati jedino istersko podružnico v Podgradu, ki jej prvomestuje preč. g. dekan A. Rogač.

In zelena Štirsko, domovina veliko požrtvovalnih, značajnih domoljubov, ponaša se tudi z lepo vrsto delavnih podružnic. Bogate prispevke nam pošiljajo zlasti podružnice: Breška (prvomestnik g. A. Levak); celjska, (prvomestnik dr. I. Dečko); Št. jurijska (prvomestnik g. veleposestnik Fr. Pisanec); v Laškem Trgu (prvomestnik g. I. Drobnič); ormoška (prvomestnik g. dr. J. Omulec); ptujska (prvomestnik vč. O. Konrad Stazinski); slovenjigraška (prvomestnik vč. g. župnik A. Ostrožnik); trbovljska (prvomestnik vč. g. župnik P. Erjavca); žalska (prvomestnik g. D. Žuža) in obe graški: akademiška (prvomestnik g. drd. med. Oroslov Kristan) in izvan-akademiška (prvomestnik g. dr. Fr. Žizek.) Dolgo let že vrlo delujejo braslovška pod prvomestništvom g. Fr. Prislana, gornje graška pod prvomestništvom preč. g. dekana Fr. Dovernika, konjiška pod prvomestništvom g. dr. I. Rudolfa, lehenska pod prvomestništvom gosp. J. Pavliča, ljutomerska pod prvomestništvom gosp. dr. J. Rakeža, v Ponikvi pod prvomestništvom gosp. Fr. Podgorška, v Rečici pod prvomestništvom vč. gosp. župnika M. Krtna, sevniška pod prvomestništvom gosp. notarja Fr. Vršeca,

saleška pod prvomestništvom vč. g. župnika I. Govediča, škofje-veška, šmarije-slatinska, v Veliki Pirešici pod prvomestništvom vč. g. župnika I. Košarja, v Vuhredu pod prvomestništvom g. c. kr. beležnika M. Kocbeka, i. t. d. Mlajše, a vrlodelavne so teharska pod prvomestništvom vč. g. J. Potovška, vranska pod prvomestništvom g. notarja A. Svetina in slovenjebistriška podružnica pod prvomestništvom g. dr. V. Lemeža. Zadnja imenovanih je imela 27. majnika t. l. jako živahno zborovanje. Došlo je obilo gostov od blizu in daleč, tako da so bili vsi stanovi prav dobro zastopani. Mnogo govornikov je opisovalo pomen in namen družbe. Taki shodi jako veliko pripomorejo podružnicam k živahnemu delovanju.

Nazadnje naj pridejo na vrsto podružnice, ki zaslužijo glede na delavnost prvo mesto. To so podružnice v staroslavnem Korotanu! Sedemnajst jih je, pa vzgajajo v vrle narodnjake tudi priprosto ljudstvo po vsem slovenskem delu Korotana. Lani so napravile nad 20 shodov, letos jih utegne biti še več. Shodi so se ponesli jako povoljno, nekateri prav sijajno. Prevažni so ti shodi za narodni napredek. Po njih se ljudstvo budi in vabi na katoliško-narodno delo, rojaki se vnemajo z živo besedo za domačo stvar in svaré pred nakanami nasprotnikov. Prvenstvo v delovanju pristaja pač podružnici za Beljak in okolico (prvomestnik g. M. Wutti), a delavne, jako delavne so vse druge, ki so: v Apačah (prvomestnik g. A. Božič); v Celovci (prvomestnik vč. g. župnik Wieser); v Črni (prvomestnik g. I. Müller); v Habru pri Medgorjah (prvomestnik g. M. Drobivnik); v Št. Janži (prvomestnik g. M. Štih); v Št. Kancijanau (prvomestnik g. I. Silan); v Kotmari Vesi (prvomestnik g. M. Prosekar); v Libeličah (prvomestnik vč. g. K. Kirschmayer); v Pliberku (prvomestnik g. J. Reš); v Pribli Vesi (prvomestnik g. J. Lipuš); v Rožaku (prvomestnik g. Jožef Paul); v Štebnu (prvomestnik g. J. Leks); v Tolstem Vrhu (prvomestnik g. D. Kotnik); v Ziljski Dolini (prvomestnik g. J. Kotnik) in v Velikovci (prvomestnik g. J. Pušl).

Tako je torej delovanje naših podružnic. V obče smemo biti s tem zadovoljni. Nekaj podružnic je vendar, ki jedno ali drugo leto ne pošljejo nič prispevkov, druge zopet — prav malo jih je sicer — ne sklicujejo shodov, da niti vsakoletnega rednega občnega zbora nimajo. Umevno je, da na ta način nekaj krajev hira gledé delovanja v korist našej družbi, v rešitev zapuščene slovenske dece. Kako naj se to zboljša?

V nekaterih krajih so pred leti službovali domorodci, vsi vneti za versko-narodno delo. Ustanovili so podružnice naše družbe. Požrtvovalni gospodje so odšli, in podružnice so zgubile glavne opore. Naj bi se sedež takih podružnic prenesel v kak bližnji kraj, kjer je več požrtvovalnih narodnjakov. Iz skušnje vemo, da se to tu in tam izvrstno obnese. Jedna najstarejših podružnic je bila „Zidani most in okolica“, a vsled raznih neprilik zadnji čas ni več tako vspešno delovala. Vrli domorodci so prenesli sedež v Trbovlje in sedaj je podružnica za „Trbovlje in okolico“ pod prvomestništvom vč. g. župnika Fr. Erjavca jedna najbolj delavnih Istotako se je zgodilo letos s turijaško podružnico. V to skoro zaspalo postojanko je poslalo vodstvo uda glavnega odbora vč. g. arhivarja Koblarja, ki je vodil občni zbor. Sklenilo se je, da se prvomestništvo preseli v Lašče. In sedaj podružnica „Turijak-Lašče“ pod prvomestništvom vč. g. župnika L. Gerjola vrlo vspeva in nam je že naklonila prav

izdatno vsoto. Rodoljubi! Kar se je obneslo tu, utegne koristiti i drugod.

Pri nekaterih podružnicah so se člani prvotnega prvomestništva deloma drugam preselili, deloma jih razni nujni posli zadržujejo, da ne morejo vršiti svoje domovinske dolžnosti, ki jo imajo kot voditelji podružnic. Naj bi si v takih krajih drugi rodoljubi obremenili svoja ramena s tem versko-narodnim delom. Rojaki! Časi so resni, in sovražnik nam utegne vzeti še marsikatero postojanko. Kjer torej vidijo rodoljubi, da podružnično prvomestništvo zanemarja svoje dolžnosti, naj poskrbé, da se skliče občni zbor, ki naj poživi delovanje, če ne drugače pa s tem, da si izvoli nov odbor.

Klasičen dokaz takega preropenja nam je v zadnjem času mariborska podružnica. O tej izprva delavni hčerki glavne družbe smo dobili zadnji čas le malo poročil. Letošnjo pomlad pa so jo vrli mariborski rodoljubi „prerodili“ in so volili nov odbor pod prvomestništvom preč. g. kanonika Križaniča. In kako vrlo sedaj deluje! Nad 200 gl. je poslala že letos glavni družbi, vsako leto namerava prirediti veselico v družbino korist in že na to dela, da se kmalu ustanovi še ženska podružnica, s kojo hoče tekrovati. Ne veseli li vsakega rodoljuba toliko požrtvovalno delovanje? — Podoben vzgled iz zadnjih dnij nam je podružnica v Cerknjem na Goriškem, ki je imela 4. rožnika t. l. zares obilo obiskovan občni zbor, volila nov odbor pod prvomestništvom preč. g. dekana in s čilimi močmi jela delovati za našo družbo in precej pri občnem zboru nabrala 51 gl. 40 kr.

Večinoma vendar so pa kraji, kjer so sedeži podružnic dobro izbrani, in p. n. slavna prvomestništva vrlo izpolnujejo svoje dolžnosti, za kar jim je hvaležen ves slovenski narod. — Dovoljujemo si vendar navesti še nekaj pripomočkov, kako naj bi se zanimanje za podružnice tu in tam povečalo, kako bi se dobilo še več dohodkov. Najbolj se poživi naudušenje za podružnice po podružničnih shodih. Slovenji-Graška podružnica pod prvomestništvom vč. g. župnika A. Ostrožnika je imela jedno leto 11 shodov na raznih krajih svojega delokroga in je s tem toliko dosegla, da šteje 575 udov. Koroške podružnice vrlo vrše svojo nalogo, ker prirejajo shode. Naj bi pa na takih shodih ne prišlo na vrsto samo poročilo prvomestništva, ampak naj bi se krajevnim razmeram in potrebam primerno poživili. Zanimiv govor o pomenu družbe; o družbinem delovanju vsakega navdušuje, poučen govor o obrtniji, narodnem gospodarstvu, kmetijstvu, živinoreji, i. t. d. koristi podružnicam na deželi; govori, kojim je predmet leposlovje, povestnica i. t. d. ugajajo podružnicam v mestih; šaljiv govor, predstava ali kaj podobnega privabi več udov, kakor jih navadno prihaja k zborovanju.

Podružnične blagajnice bi se jako pomnožile z izrednimi dohodki. Zato prirejajo delavne podružnice veselice v korist glavni družbi, kot vsako leto idrijska (prvomestnik g. nadučitelj A. Novak); pobirajo odkupnine od novoletnih voščil, kot se odlikujete v tem oziru kranjska (prvomestnik g. V. Majdič), in postojinska (prvomestnik g. nadžupan M. Vičić); nabirajo „prve krone“, Ciril-Methodijski dar, kot zlasti mestna tržaška (prvomestnik vč. g. M. Mandić); imajo na raznih krajih nabiralnice, kot n. pr. vuhred-marenberška (prvomestnik g. beležnik M. Kocbek); prirejajo kegljanje na dobitke, šaljive loterije, tombole, i. t. d. i. t. d. Sploh res naudušeni domorodci že najdejo pota, po katerih jim je mogoče podpirati našo družbo in slo-

vensko šolstvo. — Navedli smo te pripomočke, da podružnice rabijo jeden ali drug, da si vse pridobe čast „jako delavnih“ podružnic. Zahvala jim ne izostane. Deca, ki se šola na naših zavodih, moli in prosi, naj jim Bog povrne, kar store njim v korist, in v domoljubji osiveli rojaki z zadovoljnostjo zro na nje, ker so jim zastava boljše bodočnosti.

Poučni in zabavni drobiž.

»Krško in Krčani«, zgodovinska in spominska črtica imenuje se knjiga, katero je spisal Ivan Lapajne, učitelj meščanske šole na Krškem. Založil je pa knjigo odbor za olepšanje mesta v Krškem. Tiskarna Dragotina Hribarja v Celji je pa knjigi preskrbela kaj lično vnanjo obliko. Knjiga ima 21 lepih podob, s katerimi jo je okrasil Srečko Magolič. Knjiga, ki je posvečena gospej Josipini Hočevarjevi opisuje najprej zgodovino krškega mesta, potem pa Krško, kakor je sedaj. Pridejani so tudi životopisi nekaterih Krčanov. Knjigo je vsakemu priporočati, ki se zanima za slovensko domovino in za minolost naše dežele.

Novice.

— Ustanovna slavnost »Sokola« in petindvajsetletnica čitalnice v Postojini, dne 5. avg. t. l. izvršila se je ob velikanski udeležbi sijajno. Slavnosti se niso udeležili samo Slovenci, ampak zastopana sta bila na nji častno tudi češki in hrvaški narod. Slavnost bila ni torej samo slovenska, temveč slovanska. V Postojino vozila sta ta dan dva posebna vlaka, eden iz Celja drugi iz Trsta. Prvi dovel je k slavnosti vrle rodoljube iz Štajarske, drage brate iz Zagreba in domoljube iz Ljubljane, Gorenjske in Dolenjske, drugi pa vztrajne narodne bojevnike iz Trsta in okolice ter Krasa in hrvaške rodoljube iz Reke. Oba vlaka dospela sta po kratkem presledku po deveti uri na postojinski kolodvor, kjer je po izstopu vseh izletnikov nastala prava gnječa. Od nebrojne množice Postojčanov doneli so krepki pozdravi došlecem, ki so srčno odzdravljali. V Postojini sami služila se je še pred dohodom obeh vlakov ob 8. uri slovesna sv. maša, kateri so prisustovali čitalnica, »Sokol« in gasilno društvo postojinsko. Po sv. maši so pripele narodne dame postojinske na čitalnično zastavo krasen trak. Po tem slovesnem činu odkorakala so vsa tri društva s postojinsko godbo na čelu na kolodvor, da sprejmo s posebnima vlakoma došle goste. Po prisrčnem pozdravu teh in po kratkem odmoru razvrstil se je na to sprevod, ki se jel pomikati proti trgu. Pri sprevodu so svirale tri godbe, postojinska ter godbi zagorskega in prvaškega Sokola. Na čelu za postojinsko godbo korakali so češki (16 članov) in hrvaški (40 članov) Sokoli, katere je občinstvo posebno burno pozdravljalo. Sledili so na to vsi slovenski Sokoli: celjski, goriški, ljubljanski, mozirski, novomeški, prvaški, tržaški, zagorski in postojinski, vseh čez 200. Po deputaciji ali korporativno z zastavo ali brez te zastopane so bile nadalje čitalnice iz Ljubljane, Spod. Šiške, Trsta, Gorice, Št. Petra, Celja, Novega mesta, Podrage, Il. Bistrice in Trnova, Starega Trga, Reke, Trsata, Sežane, Mozirja itd. več bližnjih gasilnih društev, tržaško delavsko podporno društvo, Primorsko planinsko društvo, akademični društvi Slovenija in Triglav, klub slov. biciklistov Ljubljana, tržaški biciklisti in drugi. Lep prizor je bil videti ta veličastni sprevod, kojega so tvorile še slikoviteje vrle slovenske krasotice v narodnih nošah iz Notranjske, ki so korakale v sredini sprevoda. V vsem bilo je 14 zastav. Koder se je sprevod pomikal, povsod doneli so mu nasproti burni pozdravi. Došel v lično ožaljšan in odičen urg postojinski se je sprevod ustavil pred županovim domom in se na to razšel. Po kratkem odmoru je bil na to pohod sloveče postojinske jame,